

Országos Magyar Cecília Egyesület
Harmat Artúr Központi Kántorképző

Az üdvösségünk eszközei:
a szentségek,
a szentelmények és az áldások

Összeállította:
Dr. Verbényi István

Budapest, 2001

I. A SZENTSÉGEK

Az Újszövetség szentségeit maga Jézus alapította, számuk hét. A szentségek a keresztyény élet minden pillanatát és állomását érintik. Így megadják a születést és a növekedést, a gyógyulást és a küldetést. Így hasonlóság van a természetes élet és a lelki élet között.

A szentségek tárgyalásánál ezt az elvet követjük, ezért beszélünk a keresztyény beavatás három szentségéről (A.), a gyógyulás szentségeiről (B.) és küldetést szolgáló szentségekről (C.).

1. A keresztyény beavatás szentségei¹

Az istengyermeki életre a keresztség szentsége által születünk. A bérmálás szentsége megerősít ebben az életben, az Eukarisztia pedig táplál bennünket. Így a hívők egyre többet kapnak az isteni élet gazdagságából és előre haladnak a tökéletesség útján. Ezért ezeket a szentségeket a keresztyény életbe való beavatás szentségeinek nevezzük.

Jézus mennybemenetele előtt így szólt tanítványaihoz: *"Menjetek, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében, és tanítsátok őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek. S én veletek vagyok mindennap a világ végéig"* (Mt 28, 19-20).

Jézus parancsát szinte azonnal végre is hajtja egyháza. Pünkösöd napján Péter igehirdetésére *"szavát megfogadták, megkeresztelkedtek. Aznap mintegy háromezer lélek megtért"* (Ap Csel 2,41). Fülöp diakónus megmagyarázta az etióp udvari tisztnek a próféták jövendöléseit, mire az kérte Fülöpöt, hogy részesítse a keresztségben. *"Fülöp is, és az udvari tiszt is bementek a vízbe, és Fülöp megkeresztelte"* (Ap Csel 8,38). Saulról, a későbbi Pál apostolról olvassuk, hogy megtérése után az Úr parancsára

¹ Mellékletként a Katekumenátus rendjének áttekintése a Felnöttek Katekumenátusa c. könyv alapján

Ananiás felkeresi Damaszkuszban az Egyenes utcában, ahol a meggyógyítása után "mindjárt megkeresztelkedett" (Ap Csel 9,18). És még számos leírást vagy magyarázatot olvashatunk az Apostolok Cselekedeteiben és Szent Pál apostol leveleiben.

Az első három évszázad írói közül kiemeljük Didakhét, a tizenkét apostol tanítását és szent Jusztinoszt, akik a keresztség kiszolgáltatását és szövegét leírják. Hippolütosz az Apostoli hagyomány c. művében (215 körül) már említi a gonosz léleknek való ellentmondást és a hit megvallását.

A 4.-5. században a hitjelöltek a katekumenátus intézményében készültek fel a húsvét éjszakai beavatásra. Ez több éves készüllet volt és több csoportban történt. De közvetlenül a keresztelés előtt maga a püspök foglalkozott a keresztelendőekkel. Ekkor már külön keresztelő kápolnákat építettek. Középpontban a medence, amelybe lépcső vezetett be és a vizet kis csatornán keresztül vezették. Ezeket a keresztelő kápolnákat művészien díszítették. A keresztény életbe való beavatás húsvét éjszakáján történt. A hitvallás letétele után megkeresztelték a "kiválasztottakat", majd illatos olajjal (a Lélek pecsétje) megkenték az megkeresztelteket, hisz "új teremtménnyé" lettek. Fehér ruhába öltöztették őket, amely jelezte, hogy megszabadultak a bűn rabságából és az "ártatlanság tiszta ruháját" öltötték magukra. De rögtön megkapják "a lélek pecsétjét", vagyis a Szentlélek ajándékait. Ők vitték az adományokat az oltárhoz, majd részesültek az Úr testében és vérében. Oktatásuk még hetekig tartott.

E három szentséget az első századokban amint láttuk - együtt szolgáltatták ki a felnőtteknek és néha gyermekeknek is. Amikor a keresztény társadalom létrejöttével a gyermekek keresztelése került előtérbe, a beavatás másik két szentségét később szolgáltatták ki.

Az Egyház ma felújította az ősi gyakorlatot felnőttek esetében, vagyis ilyenkor a keresztény beavatás mindhárom szentségében részesülhet. A gyermekek keresztelése esetében pedig mindhárom szentséget külön szolgáltatja ki az Egyház.

1. A keresztség szentsége

A keresztség az első és legszükségesebb szentség, amely megszabadít az eredeti bűntől és minden bűntől, Isten gyermekévé és az Egyház tagjává tesz. (MKK 141. kérdés).

a.) Liturgiájának kialakulása

Az 5. századtól kezdve egyre inkább elválasztották egymástól a beavatás szentségeit. A felnőttek keresztsége helyett egyre inkább a gyermekek keresztsége került előtérbe. Már számos olyan keresztény közösség volt, ahol nem volt püspök. Ezért csak a keresztséget szolgáltatták ki és a bérálásnak külön szertartása alakult ki, amint arról majd később írunk.

A felnőtteknek és a gyermekeknek is volt keresztelési tanúja, aki kezeskedett a megkereszteltért. Később a keresztszülő felelős a megkereszteltért. A keresztség kiszolgáltatása a 14. századig alámerítéssel történt, ezután a keresztvízzel való leöntés lett az általános gyakorlat. A tridenti zsinat óta a keresztelés úgy válik magán jellegűvé, hogy csak a szűk család, sokszor csak a bába vett részt a keresztelésen.

b.) Szertartása

: **A) a keresztelendő gyermek fogadása:**

A pap helyi szokás szerint fogadja a keresztelendőt és szüleit, valamint a rokonságot. Kérdéseire kifejezik, hogy gyermekük keresztelését kérik és vállalják az ezzel járó kötelezettségeket is.

B) az ige liturgiája:

A szentírási olvasmányok, homília és egyetemes könyörgések után rövid litánia (a keresztelendő védőszentjét is belefoglalva) majd ima a gonosz lélek hatalmának megtöréséért és a keresztelendők olajával való megkenés.

C) a keresztelés:

A víz megáldása (húsvéti időben csak imádság), ellentmondás a sátánnak és a hit megvallása és a keresztség kiszolgáltatása e szavakkal, miközben a keresztvizet a gyermek fejére önti:

N. ÉN MEGKERESZTELLEK TÉGED AZ ATYA, ÉS A FIÚ, ÉS A SZENTLÉLEK NEVÉBEN.

D) a keresztség hatását megvilágító szertartások:

Keresztség utáni megkenés krizmával, a fehér ruha és az égő gyertya átadása.

E) befejező szertartás:

Buzdítás és az Úr imádsága, az édesanya megáldása (tetszés szerint), áldás és elbocsátás.

2. A bérmálás szentsége

A bérmálás az a szentség, amelyben a megkeresztelt megkapja a Szentlélek ajándékát, erőt és küldetést kap, hogy Krisztus élő tanúja legyen az Egyházban és a világban. (MKK 148. kérdés).

a.) Liturgiájának kialakulása

Az 5. században már külön történt a bérmálás kiszolgáltatása, amelyet csak püspök végezhetett. I. Ince pápa írja Decentiusnak, Gubbio püspökének: "Érthető, hogy a püspökön kívül senki sem jelölheti meg az újonnan megkeresztelteket. A papok, habár részesültek a papságban, mégsem birtokolják a papság teljességét". Így két megoldás volt lehetséges: vagy a püspöki városba mentek húsvét nyolcada alatt vagy megvárták a püspök látogatását a plébániai közösségükben. A IV. Lateráni zsinattól kezdve 5-7 éves kor között szolgáltatott ki. Az egyik 13. századi főpapi szertartáskönyvben szerepel a bérmanév használata is. Később ez az áldozás utáni időre tolódott.

b.) Szertartása

:

A) a bérmálkozók bemutatása:

Az evangélium felolvasása után a felelős lelkipásztor bemutatja a bérmálkozókat a püspök atyának;

B) a keresztségi ígéretek megújítása:

A homília elhangzása után a bérmálkozók felállva megújítják keresztségi ígéletüket;

C) a kézzátétel:

A keresztségi ígéretek megújítása után a püspök éneкли vagy mondja a Szentlelket hívó imádságot.

D) megkenés krizmával:

A bérmálkozók egyenként, bérmaszülőjük kíséretében a püspök eléállnak. A bérmaszülő jobb kezét a bérmálkozó vállára teszi. A püspök krizmával keresztet rajzol a bérmálkozó homlokára és mondja:

N., VEDD A SZENTLELEK AJÁNDÉKÁNAK JELÉT!

Bérmálkozó: **ÁMEN.**

Püspök: **BÉKESSÉG VELED!**

Bérmálkozó: **ÉS A TE LELKEDDEL!**

Általában a plébánia egyik vezető világi híve is kezét fog a megbérmálttal. A bérmálás után a püspök kezét mos és a hívek könnyöngésével folytatódik a szentmise.

2. A gyógyulás szentségei

Az ember a kereszteny beavatás szentségei révén részesedik Krisztus új életéből. Ezt az életet pedig mi "törékeny cserépedényben" (2 Kor 4,7) hordozzuk...Az új istengyermeki életet a bűn meggyengítheti, sőt meg is semmisítheti. Az Úr Jézus, aki testünk-lelkünk orvosa, megbízta Egyházát, hogy a Szentlelek erejében folytassa gyógyító és üdvözítő művét tagjai között. Ez a célja a gyógyítás két szentségének.

1. A bűnbánat és bűnbocsánat szentsége

A bűnbocsánat szentsége az a szentség, amelyben a gyóntató pap feloldozása által elnyerjük Istentől bűneink bocsánatát, és kiengesztelődünk az Egyházzal.

Jézus nyilvános működése során nemcsak megbocsátotta a bűnöket, hanem ennek hatását is kimutatta. Ennek bizonyítéka, hogy a bűnösöket odaengedte asztalához, sőt ő maga is asztalukhoz ült. Még örömét is kifejezi a megtérő bűnös visszatérte miatt. Feltámadása után pedig hatalmat adott tanítványainak és ezáltal egyházának is: "*Vegyétek a Szentlelket! Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, s akinek megtartjátok, az bűnben marad*" (Jn 20,22-23). Ezt már az ősegyház is gyakorolta, amint erről Szent Pál leveleiben is olvasható.²

a.) Liturgiájának kialakulása

Az első századokból a bűnbocsánat szentségének formájára vonatkozóan nincs pontos adatunk. Annyit tudunk, hogy csak a legsúlyosabb bűnökre vonatkozott és a püspök felügyelete alá tartozott. Ő vette fel a bűnbánót általában nagybőjt kezdetén a vezeklők csoportjába és részesítette a bűnbocsánatban húsvét előtt. A bűnbánati vezeklés nyilvános volt és sokszor évekig is eltartott, de a bűnök bevallása titkos. Ezért gyakorlat volt a bűnbánókért való rendszeres imádság. Mivel ez sokszor súlyos terhet rótt a bűnbánóra, nem merték sokan ezt vállalni. Ezért vált nagyon gyorsan elfogadott gyakorlattá az ír nemzetiségű hithirdetők "magán" gyakorlata. Ez a 7. században kezdődő bűnbánat tartás már nem kívánta meg a hosszú időtartamot és a nyilvánosságot. Így ez a szentség ettől kezdve a bűnbánó és a pap között a legrejtettebb módon valósult meg. Ez a gyakorlat lehetővé tette a rendszeres felvételét és egyetlen szentségi cselekményben történt a bűnök bevallása, megbánása, az elégtétel vállalása és a feloldozás. Nagy vonalakban ma is ez a gyakorlat³.

b.) Szertartása

A bűnbánat szentségének helye a gyóntatószék vagy gyóntató helység. Ott várja a bűnbánót a gyóntató pap.

² Vö. KEK 1443-1445

³ Vö. KEK 1447

A) a megtérő fogadása:

A megtérő köszönése után keresztet vet, majd a pap e szavakkal buzdítja: Isten, akinek világossága felragyogott szívünkben, adja meg neked, hogy igazán belásd bűneidet, és felismerd az ő irgalmas szeretetét.

B) szentírási részlet (tetszés szerint), bűnök bevallása és az elégtétel elfogadása;

C) a megtérő imája és a feloldozás:

A bánatima elmondása után a pap ezekkel a szavakkal oldozza fel a megtérőt:

Isten, a mi irgalmas Atyánk, aki szent Fiának kereszthalála és feltámadása által kiengesztelte önmagával a világot és kiárasztotta a Szentlelket a bűnök bocsánatára, az Egyház szolgálata által bocsásson meg neked és adja meg a békét!

**ÉS ÉN FELODOZLAK TÉGED BŰNEIDTŐL, AZ ATYA, ÉS A FIÚ, +
ÉS A SZENTLÉLEK NEVÉBEN.**

D) Isten dicsőítése és a megtérő elbocsátása.

Nagyböjti időben, lelkigyakorlatok alkalmával a bűnbocsánat szentségét megelőzi a bűnbánati igeliturgia. A gyónás után a résztvevők közös hálaadást végeznek.

2. A betegek kenete

A betegek kenete az a szentség, amellyel az Egyház a betegségben szenvedő híveit a szenvedő és megdicsőült Úrnak ajánlja, hogy megenyhítse és megmentse őket.

Jézus egy alkalommal elküldte tanítványait a falvakba és hatalmat adott nekik a tisztátalan lelkeken. *"...sok ördögöt kiűztek, és olajjal megkenve, sok beteget meggyógyítottak"* (Mk 6,13). Szent Jakab apostol pedig így tanított: *"Beteg valamelyiktek? Hivassa el az egyház előjáróit, és azok imádkozzanak fölötte, s kenjék meg olajjal az Úr nevében. A hitből fakadó ima megszabadítja a beteget és az Úr talpra állítja. Ha pedig bűnököt követett el, bocsánatot nyer"* (Jak 5,14-15).

a.) Liturgiájának kialakulása

Az egyház liturgikus hagyományában már a korai időktől kezdve megtalálhatók a betegek megkenése a megáldott, megszentelt olajjal. Az 5. századtól kezdődően a püspök által megszentelt olajat használták, ahogy ez - rendes körülmények között - ma is történik (lásd nagycsütörtök krizmaszentelési mise). Hosszú évszázadokon keresztül csak a haldoklóknak adták fel, ezért kapta az "utolsó kenet" nevet. Az egyház azonban mindig azért is imádkozik, hogy a beteg nyerje vissza egészségét, ha ez üdvösségére válik⁴. A betegek kenetét egyénileg és hívek közösségében is ki lehet szolgáltatni. Lehet csak a betegek kenetét, de lehet a bűnbocsánat és az eukarisztia szentségével együtt is. Ilyenkor a sorrend: bűnbocsánat szentsége - betegek kenete - áldozás.

b.) Szertartása

: **A) bevezető szertartás:**

A pap belépve a beteg otthonába vagy a kórterembe üdvözli a beteget és a jelenlevőket.

B) bűnbánati cselekmény:

A beteg vagy most végzi el gyónását vagy felindítja a bánatot.

C) olvasmány a Szentírásból;

D) litánia (egyetemes könyörgések);

E) az olaj megáldása:

Ha esetleg a pap nem hozott magával szent olajat, növényi olajat megáldhat, amellyel a beteget megkeni. Ha megáldott olajat hozott magával, elvégzi a hálaadó imádságot.

F) a megkenés szertartása:

A pap a szent olajjal megkeni a beteg homlokát és mind a két kezét, miközben ezeket mondja:

⁴ Vö. KEK 1512

E SZENT KENET ÁLTAL ÉS NAGY IRGALMASSÁGA SZERINT SEGÍTSÉN MEG TÉGED AZ ÚR A SZENTLÉLEK KEGYELMÉVEL.

Ámen.

SZABADÍTSON MEG BŰNEIDTŐL, ÜDVÖZÍTSÉN TÉGED, ÉS ERŐSÍTSÉN MEG JÓSÁGOSAN!. Ámen.

G) a szertartás befejezése:

Az Úr imádságának elimádkozása után a beteg áldozhat, majd a pap áldásával fejeződik be a betegek kenetének kiszolgáltatása.

Érdemes megjegyezni, hogy ma templomainkban rendszeresen közösen több betegnek, idősnek kiszolgáltatják a betegek szentségét. Rendszerint mise keretében történik, majd az evangélium és homília után történik a betegek kenetének a kiszolgáltatása.

3. A közösség szolgálatának szentségei

A beavatás szentségei Krisztus valamennyi tanítványának közös hivatását alapozzák meg, de van két olyan szentség, amely a felebarát szolgálatát tűzi ki céljául. Mindkét szentség az egyéni üdvösséget is segíti, de az egyházi rend szentségében fölszentelést nyernek, hogy Isten nevében az Egyház pásztorai legyenek, a házasság szentségében pedig megerősítést és fölszentelést nyernek, hogy méltóképpen betöltsék állapotuk feladatait (vö. II. Vatikáni zsinat tanításából).

1. Az egyházi rend szentsége

Az egyházi rend az a szentség, amelyben Isten az erre kiválasztott férfiakat eltörölhetetlen jeggyel jelöli meg, és különös módon részesíti Krisztus papságában.

Isten az ószövetségben Lévi törzsét választotta ki a liturgikus szolgálatokra. Az volt a papság feladata, hogy Isten előtt az embereket képviselje és áldozatokat mutassanak be. Ezek az áldozatok elégtelenek voltak az üdvösség kieszközlésére. Ezt kizárólag Krisztus tudta véghez vinni, aki *"az egyetlen közvetítő Isten*

és ember között" (1Tim 2,5). Ugyancsak ő az, aki *"egyetlen áldozattal örökre tökéletessé tette a megszentelteket"* (Zsid 10,14). A keresztség szentsége révén mindenki részesül Krisztus főpapi, prófétai és királyi küldetéséből. Ezt a hit, remény és szeretet megélésében tanúsítja a keresztyén ember. Azonban Jézus szünet nélkül építi és vezeti Egyházát. Ez a vezetés - éppen a tanítványok kiválasztása és nevelése bizonyítja - az egyházi rend szentsége által történik. (Lásd még Az Egyház szolgálai c. részt a oldalon).

a.) Liturgiájának kialakulása

A püspök szenteléséről az Apostolok Cselekedeteiben ezt olvassuk: *"Egy nap, amikor az istentiszteletet tartották és böjtöltek, így szóült hozzájuk a Szentlélek: Rendeljétek nekem Barnabást és íSault arra a munkára, amit szántam nekik. Erre böjtöt tartottak, majd rájuk tették a kezüket és útnak indították őket"* (13,2-3). A diakónus szenteléséről pedig ezt találjuk, miután kiválasztásuk megtörtént: *"Az apostolok elé állították őket, azok imádkoztak és rájuk tették a kezüket"* (6,6). Így a kézrátétel és a szentelési imádság a lényegi része a püspök, pap és diakónus szentelésnek. Erről tanúskodik Hippolütosz Az Apostoli hagyomány (3. század) c. művében. Később az egyes szenteléseknél a szentségi fokoknak megfelelően átadják a szereket is. Már az ősegyház korából ismert, hogy különböző szolgálatokra (felolvasó, ajtónálló, stb.) is választottak alkalmas személyeket, akik megbízásukat imádság keretében kapták.

b.) Szertartása

A. A PÜSPÖKSZENTELÉS

: **A) bevezető szertartás és igeliturgia:**

Körmenetben vonulnak a székesegyházba a szentelendő és a szentelést végző püspökök, akik közül az egyik a főszentelő, a másik kettő a társszentelő. A szentmise a szokott módon folyik az evangélium felolvasásaig.

B) a szentelés:

a.) A szentelendő bemutatása után homília és a szentelendő ígérete következik feladatának hűségés vállalásáról.

b.) A Mindenszentek litániája alatt a szentelendő leborul a földre, míg mindenki térdelve imádkozik.

c.) Valamennyi jelenlévő püspök a főszentelő után kezét a szentelendő fejére teszi, majd a szentelési imádság lényegi részét is mindnyájan éneklik:

MOST TEHÁT ÁRASZD E KIVÁLASZTOTTADRA AZT AZ ERŐT, AMELY TŐLED SZÁRMAZIK: A VEZETÉS SZENTLELKÉT, AKIT MEGADTÁL JÉZUS KRISZTUSNAK, SZERETETT FIADNAK, Ő PEDIG ODAAJÁNDÉKOZTA SZENT APOSTOLAINAK, AKIK ÉGYHÁZAT SZERVEZTEK SZERTE A VILÁGON, HOGY AZ LEGYEN A TE SZENTÉLYED, ÉS NEVEDET SZÜNTELENÜL DICSŐÍTSÜK ÉS ÁLDJUK BENNE.

d.) A felszentelt fejről leveszik az evangéliumos könyvet és krizmával megkeni a szentelő püspök. Sorban átadják szolgálatának eszközeit: az evangéliumos könyvet, a gyűrűt ujjára húzzák, (új érseknek palliumot tesznek a vállára), fejére teszik a püspöksüveget (mitra) és kezébe adják a pásztorbotot. Az új püspök veszi át a szentmise folytatását, miután a jelenlevőkkel békecsókot váltott.

C) az eukarisztia liturgiája:

Folytatódik a koncelebrált szentmise. A befejező áldás előtt a hálaadó ének, a Te Deum éneklése közben vonul a hívek között áldást osztva az új püspök. Az ünnepélyes áldás után körmenetben vonulnak ki a templomból.

B. A PAPSZENTELÉS**A) bevezető szertartás és igeliturgia:**

Körmenetben vonulnak a templomba a szentelendők és a szentelést végző püspök. A szentmise a szokott módon folyik az evangélium felolvasásáig.

B) a szentelés:

a.) A szentelendők bemutatása után homília és a szentelendők ígérete következik feladatuk hűséges vállalásáról.

b.) A Mindenszentek litániája alatt a szentelendő leborul a földre, míg mindenki térdelve imádkozik.

c.) A szentelő püspök a kezét a szentelendők fejére teszi. A jelenlévő papok papi hatalmuk jelét, a stólát nyakukba véve a szentelendők fejére teszik kezüket, jelezve, hogy imádságukkal ők is részesei új testvérük szentelésében. A szentelési imádság lényegi része így hangzik:

ADD MEG E SZOLGÁIDNAK, KÉRÜNK MINDENHATÓ ATYÁNK, AZ ÁLDOZÓPAPI MÉLTÓSÁGOT, ÉS ÚJÍTSD MEG SZÍVÜK MÉLYÉN A SZENTSÉG LELKÉT, HOGY TŐLED, ISTENTŐL KAPJÁK MEG A PAPSÁGNAK EZT A MÁSODIK RENDJÉT, ÉLETÜK LEGYEN AZ ERÉNYEK PÉLDÁJA.

d.) A felszentelt új papokra ráadják a stólát és miseruhát és kezüket krizmával megkeni a szentelő püspök. Sorban átadja szolgálatuk eszközeit: az ostyát a paténán, a borral megtöltött kelyhet. Először a püspök, majd a papok is békecsókot váltanak a most felszentelt papokkal.

C) az eukarisztia liturgiája:

Folytatódik a koncelebrált szentmise. Az ünnepélyes áldás után körmenetben vonulnak ki a templomból.

C. A DIAKÓNUS SZENTELÉS**A) bevezető szertartás és igeliturgia:**

Körmenetben vonulnak a templomba a szentelendők és a szentelést végző püspök. A szentmise a szokott módon folyik az evangélium felolvasásáig.

B) a szentelés:

a.) A szentelendők bemutatása után homília és a szentelendők ígérete következik feladatuk hűséges vállalásáról.

b.) A Mindenszentek litániája alatt a szentelendő leborul a földre, míg mindenki térdelve imádkozik.

c.) A szentelő püspök a kezét a szentelendők fejére teszi. A szentelési imádság lényegi része így hangzik:

**KÜLDD EL REÁJUK A SZENTLELKET, KÉRÜNK, ISTENÜNKB, HOGY
HÉTSZERES KEGYELMI AJÁNDÉKOD ÁLTAL A SZOLGÁLAT HŰ-
SÉGES VÉGZÉSÉRE ERŐT NYERJENEK.**

d.) A felszentelt új diakónusokat beöltöztetik liturgikus ruháikba: a stólát a bal vállukról a jobb oldaluknál megkötik és rájuk adják a dalmatikát. Megkapják szolgálatuk eszközét: az evangéliumos könyvet. Először a püspök, majd a diakónusok is békecsókot váltanak a most felszentelt diakónusokkal.

C) az eukarisztia liturgiája:

Folytatódik a koncelebrált szentmise. Az új diakónusok segítenek a püspöknek az áldoztatásnál. Az ünnepélyes áldás után körmenetben vonulnak ki a templomból.

D. A LEKTOROK ÉS AZ AKOLITUSOK FELAVATÁSA

A két szolgálatra való felavatás a püspök homíliája és könyörgő imádság által történik. Végezetül a lektoroknak átadja a szentírást, az akolitusoknak a miséhez használt ostyát és bort.

2. A házasság szentsége

A házasság szentsége egy megkeresztelt férfi és nő életre szóló felbonthatatlan szeretetközössége.

Isten férfit és nőt teremtett és arra rendelte, hogy a teremtés művében ő maga is részt vegyen. Ezt olvassuk a Szentírásban: *"Isten megáldotta őket, Isten így szólt hozzájuk: "Legyetek termékenyek, szaporodjatok, töltsétek be a földet és vonjátok uralmatok alá"* (Ter 1,28). Urunk is megerősítette a Teremtő ezen szándékát: *"Most már többé nem két test, hanem csak egy"*(Mt 19,6). Szent Pál pedig a házasságra, mint "misztérium"ra, amely Krisztus és az ő Egyháza között van.

a.) Liturgiájának kialakulása

Az első három században a keresztények házasságukat a helyi szokások szerint kötötték meg. A két család állapotodott meg a házasságról és az esetleges egyéb kívánságokról. Két lényeges elemről tudunk: a házasságkötési szándék kinyilvánításáról és a menyasszonynak az új otthonba való vezetéséről. A 4.-15. századig folyamatosan egyházi jelleget kap, amelynek lényeges elemei: a házassági szándék kinyilvánítása, a jegyeseknek fátyollal való letakarása és a nászdáadás mise keretében. Az 1614-ben megjelent Római Rituálé tartalmazta a házasságkötés teljes szertartását.

b.) Szertartása

A) a jegyesek fogadása:

A helyi szokások szerint vagy a templom kapujában, vagy az oltárnál fogadja a lelkipásztor a jegyeseket.

B) az igeliturgia:

A házasságkötés szertartása c. könyvből kiválasztott szentírási szakaszokat felolvassák és a szoltárokat eléneklük, majd a homília következik.

C) a házasságkötés szertartása:

A szabad elhatározás, a hűség és a gyermekek vállalására való kérdések után a házasságkötési szándék kinyilvánítása. Az eskető pap stózával átköti kezüket, s ekkor jelentik ki a jegyesek, hogy házastársak akarnak lenni. Ez a házasságkötés lényegi része. A feszületre tett eskü és a gyűrűk megáldása után következik a hívek könyörgése, majd a házastársak megáldásával fejeződik be ez a rész.

D) a szertartás befejezése:

Az Úr imájának, (esetleg áldoztatás is lehetséges) és a befejező áldás elhangzása után kísérik ki az ifjú párt a templomból a pap és a ministránsok.

II. A SZENTELMÉNYEK

Keresztény életünkben számos olyan, a szentségekhez hasonló szertartás is van, amely Isten jótéteményeire hívja fel figyelmünket. Ilyen alkalmak az otthonok, vagy más egyéb dolgok megáldása.

Számos népi ájtatosságot is ismerünk. Ilyenek a litániák, rózsafüzér ájtatosságok.

1. A temetés

A keresztény ember számára a halál a földi zarándoklás után megérkezés, a keresztségben történt új születés befejezése, a mennyei születésnap. Az Egyház egész életén át az Úr által alapított szentségei által segítette, most, mint jó édesanya, könyörög, hogy Isten legyen irgalmas a hazatért léleknek.

a.) Liturgiájának kialakulása

Az őskeresztény Egyházban a helyi szokások szerint adták meg az elhunytaknak a végtisztséget. Aranyszájú Szent János (407) azonban már így ír: "Egykor a halottak iránti érzélem a fájdalom kifejezése és a siránkozás volt. Ma zsoltárokat és himnuszokat végzünk...Tehát a halál a vég. Ma sem több. Ha énekelünk énekeket, könyörgéseket és zsoltárokat, azok mind az örömteli jövőről szólnak". A keresztények megőrizték azt a római szokást, hogy bizonyos napokon (harmadik, hetedik és harmincadik nap a halál után) összejöttek a sírnál. Megemlékeztek az elhunyról és ezen sokszor a püspök vagy pap részvétele miatt az eukarisztiát is ünnepelték. A 8. századtól kezdve egyre inkább az ítélet drámája kerül előtérbe, amely félelemmel tölti el minden halandót. Ma az Úrral való boldog találkozás reménye tölti el a hívő embert, aki becsülettel élte keresztény életét.

b.) Szertartása

A) a ravatalozónál:

A temetés végző üdvözli a gyászolókat. A kezdőének után az Igeliturgia keretében evangéliumi szakaszt olvas fel a celebráns

és hitünk szerinti vigasztaló szavakkal fordul a jelenlévőkhöz. A végső ajánlás és a búcsúvétel után indul a gyászmenet a sírhoz.

B) a sírnál:

A sírhely megáldása után búcsúzik az elhunyttól úgy, hogy őt már az Isten országába megérkezettnek tekinti. Befejező imádságaink vigasztalnak, de egyben figyelmeztetnek is arra, hogy vándorlásunk egykor befejeződik.

2. Az áldások

Az Egyház régi gyakorlata, hogy megáldja a személyeket, különböző eszközöket, tárgyakat. A *Benedictionale* 1984-ben jelent meg, (Az áldások könyve) magyar kiadása előkészületben. Megnehezíti a munkát, hogy nem egyszerűen egy könyv fordításáról van szó, hanem bele kell dolgozni népünk hagyományait is, alkalmazva az áldás új formáját.

Minden áldás *bevezetőből* és *befejezésből*, *Ige liturgiából* és az *Áldó imádságból* áll. Egyes áldásokat szentmise keretében is lehet végezni.

Az áldás kiszolgáltatója nemcsak felszentelt személy lehet, hanem világi hívő is, amit a *Benedictionale* jelez. A könyv tartalmazza a személyek, munkaeszközök, a vallási étellel és az egyéb alkalmakkal végzendő áldásokat. Jelenleg egy ideiglenes használatra engedélyezett vékony füzetecske tartalmazza a legfontosabb áldásokat.

3. Ájtotosságok

A különböző ájtotosságok – litániák, rózsafüzér, keresztút, szentségimádás, stb. – megtalálhatók az un. *Praeurator*-ban, amelyek általánosságban az egyes egyházmegyék kiadványa. A tervezett országos még nem készült el, a váci egyházmegye az elmúlt évben megjelent könyve egybegyűjti a ma érvényben és gyakorlatban lévő ájtotosságokat, sőt különböző áldásokat is tartalmaz. Nemcsak a templomi, hanem a családi otthonokban, hittanórákon tartható ájtotosságokat is tartalmaz (pl. adventi koszorú).

Tartalomjegyzék

I.	A SZENTSÉGEK	3
1.	A keresztyén beavatás szentségei	3
1.	A keresztség szentsége	5
a.)	Liturgiájának kialakulása	5
b.)	Szertartása	5
2.	A bérmálás szentsége	6
a.)	Liturgiájának kialakulása	6
b.)	Szertartása	6
2.	A gyógyulás szentségei	7
1.	A bűnbánat és bűnbocsánat szentsége	7
a.)	Liturgiájának kialakulása	8
b.)	Szertartása	8
2.	A betegek kenete	9
a.)	Liturgiájának kialakulása	10
b.)	Szertartása	10
3.	A közösség szolgálatának szentségei	11
1.	Az egyházi rend szentsége	11
a.)	Liturgiájának kialakulása	12
b.)	Szertartása	12
<u>A.</u>	<u>A PÜSPÖKSZENTELÉS</u>	12
<u>B.</u>	<u>A PAPSZENTELÉS</u>	13
<u>C.</u>	<u>A DIAKÓNUS SZENTELÉS</u>	14
<u>D.</u>	<u>A LEKTOROK ÉS AZ AKOLITUSOK FELAVATÁSA</u>	15
2.	A házasság szentsége	15
a.)	Liturgiájának kialakulása	16
b.)	Szertartása	16
II.	A SZENTELMÉNYEK	17
1.	A temetés	17
a.)	Liturgiájának kialakulása	17
b.)	Szertartása	17
2.	Az áldások	18
3.	Ájzatosságok	18